

Posudek vedoucího disertační práce Lud'ka Skočovského

Název disertační práce: **Význam obrazu na konci psaného slova**

Téma disertační práce: **Mezioborová spolupráce**

Vedoucí práce: doc. akad. mal. **Vladimír Merta**

Téma mezioborové spolupráce obecně je už poměrně dlouhou dobu běžnou realitou na mnoha úrovních lidských aktivit z logického a praktického důvodu. Přináší totiž specializovaným oborům nové pohledy, strategie, nečekaná řešení a další výhody, které je přibližují efektivnímu poznání v rámci specializace i v obecném kontextu. Spolupráce umění a vědy je fenomén existující především díky aktivitě tvůrců z řad umělců. Je to dáno povahou umělecké tvorby, která je mírně řečeno flexibilní, porovnáme-li ji s metodou práce vědců. Tuto fúzi zásadně podpořil strmý rozvoj elektroniky a z ní odvozených informačních technologií, které byly pro umělce neodolatelným zdrojem pro experimentování, protože se přímo dotýkají zobrazování. Kromě technologického aspektu poskytuje věda umělcům široké spektrum obsahových témat a atraktivních zdrojů pro tvorbu. Umění dnes běžně operuje s poznatky a tématy přírodních i společenských věd protože jsou významnou součástí způsobu jak nahlížíme a chápeme realitu.

Disertační práce Lud'ka Skočovského je případ, kdy se naopak k umění jako autoritě obrací vědec, hledající v něm cestu k rozšíření aktuálního stavu poznání ve vlastním oboru, v tomto případě matematiky, konkrétněji informatiky, s cílem definovat současný stav a nastavit kategorie pro nahlížení budoucího vývoje oboru a jeho uplatnění v kontextu civilizace. Informační technologie sice doposud dominují v prostředí lidské kultury, ale ukazuje se, že čím dál tím víc je aktuální otázka kvality - autenticity a obsahu předávaných informací z hlediska jejich formulace i recepce a že vývoj v tomto smyslu Computer Science už nezaručuje na sto procent. Někde se stala „chyba“, chyba bez viníka, jen přirozený stav současného většinového poznání, které se spoléhá na teze specializovaných disciplín, aniž by je bylo schopno uvést do kontextu.

V čem tato chyba spočívá a v jakém směru myšlení lze najít cestu, nebo lépe řečeno příklad cesty, pro optimalizování budoucnosti v otázce dorozumívání se mezi lidskými bytostmi je základní postulát této disertační práce. A jsou to vůbec technologie na bázi elektroniky a matematického výpočtu kdo posune na vyšší úroveň kvalitu a autenticitu komunikace mezi lidmi? To je moje otázka autorovi vyslovena s vědomím upřímného respektu k jeho inspirativnímu uvažování.

Disertace je rozdělena především do 3 částí, které (viz str. 14, odst. 5) jsou pojaty jako eseje, nikoliv jako vědecká práce. Tyto eseje jsou obsahem textu mezi str. 17 – 84 včetně, celkově tedy na 68 stranách textu. V těchto 3 částech je vyjádřen obsah disertační práce. Zbytek jsou vysvětlující úvody, závěry a tzv. Doprovodné kapitoly. Bez Doprovodných kapitol by se práce mohla obejít, jejich součástí jsou ale nejenom důležité informace především vědeckého přístupu ke světu, ale i odvození, která se pohybují na hranici mezi vědou, společností, filosofií, uměním a text 3 hlavních částí doplňují a čtenáři zkracují cestu ke složitému dohledávání potřebných informací, o které se text hlavních kapitol opírá.

Text hlavních 3 kapitol se záměrně vyhýbá strukturálnímu pojetí (tzv. vědecké metodice), kterou autor v práci právě odmítá jako nedostatečnou pro vyjádření podstatného, co je v umění obsaženo. Přestože je tedy text především esejistický, mnohé části, které souvisí s dnešní vědou a computer science konkrétně jsou vyjádřeny sice volným opisným slovem, ale autor by je dokázal převést do jazyka vědy, tj. formulovat tvrzení, která by formálně dokazoval. To ale nebylo cílem práce, právě naopak. Pokud by se tak stalo, výsledkem by byla „pouze“ vědecká práce, která by kulhala právě ve vědecky neuchopitelných částech podléhajících právě uměleckému nazírání na svět. I proto se autor rozhodl práci přihlásit na uměleckou školu, která nabídla téma mezioborové spolupráce.

Cíle práce, které jsou uvedeny v Úvodu (str. 13, odst. 4) se vztahují jednak k vědeckému aspektu a jednak k posílení významu umění v dnešním světě. Text hlavních kapitol tak skutečně vychází především z popisu současných principů computer science a jejich selhávání (kapitola Slovo), a to na základě rozboru způsobu využívání kódu pro realizaci teorii výpočtu v tzv. digitalizaci. Slovo je zde ale v dalším textu podrobena kritice, pro kterou je východiskem právě fakt selhávání slova ve tvaru kódu – je dovozována a na příkladech interpretována nedostatečnost vyjadřování se slovem v lidské společnosti vůbec. 2. kapitola (Obraz) se věnuje pojetí obrazu jako sdílené spojitě představy, kterou autor považuje za možnost rozšířit pojetí mezilidské komunikace a využít ji pro další vývoj computer science. V této části se text dostává nejvíce do oblastí související s filosofií a uměleckým projevem ale svá dovozování interpretuje na příkladech osobností, které se k podobnému tématu vyjadřovaly a stály na mezioborových pozicích (humanity a vědy) a nebo přímo z vědy vycházely. Konečně ve 3. kapitole (Zrcadlo) je popisováno jakým způsobem by mělo dojít k využití uměleckého obrazu pro další vývoj abstraktního stroje, který zde autor označuje termínem synaptický stroj. Pojetí stroje, a to především matematického typu zde je uvažováno především v intencích vědomého řízení chování takového stroje, základní principy ale spočívají především v jeho biologickém principu. Biologický princip se v práci objevuje jako nutná součást synaptického stroje, tj. je uvažováno, že život bude zde použit tak jak je a nikoliv simulovaně. Simulace je totiž také dle obsahu Doprovodných kapitol za současného stavu vědy neúčinná a autor se zjevně domnívá, že to vědecky nebude možné ani nikdy v budoucnu. Navrhuje proto další zintenzivnění mezioborové spolupráce, které otevře prostor pro všechny známé způsoby nazírání lidské mysli na tento svět. Tato mezioborová spolupráce přitom nesmí účelově zvýhodňovat žádný obor, všechna východiska různých oborů musí být chápána a používána ve zcela vyváženém významu a za vzájemného respektu.

Praktická část:

V intencích uvedeného byla výstava s názvem Plán B realizovaná v aule FaVU ukázkou prolínání různých způsobů nazírání umístěných do formy uměleckého vyjádření. Výstava měla intermediální charakter v poloze, která by se dala zařadit do „Situation Specific“, kdyby se už takový pojem v teorii umění zabydlel. V prostoru auly umístil autor v kontextuální instalaci prvky racionálního pohledu na svět /ten zastupovaly navazující performance přednášejících vědců z relativně vzdálených oborů, předmětné atributy charakterizující jejich pracovní environment, nebo audiovizuální prezentace metod vědecké práce /. Byly spojeny takovým způsobem, že v časově- prostorové kompozici vytvořily tvar odkazující spíše ke spiritualitě a nebylo pochyb, že jsou tyto racionální prvky z oblasti vědy v moci uměleckého jazyka. Významnou součástí kompozice tvořili diváci. Ti do ní, díky jejich velkému počtu, vnesli prvek spontaneity a náhodnosti jako kontrast k exaktnosti informací performujících vědců a to velice výraznou měrou. Podíl interaktivity, se kterým autor od počátku počítal, zájem - nezájem, pochopení - nepochopení, živé reakce apod. byl vědomě zcela mimo jeho kontrolu. Fungoval ovšem jako mimořádně platný prvek díla.

Luděk Skočovský umělecký projekt Plán B charakterizuje jako podnět k iniciaci nového typu formy komunikace. Stejný rozměr má i samotná teoretická disertační práce, kterou považují za původní, autorskou iniciaci problematiky, nejcitlivěji rezonující na území exaktní metodologie. Autor hledá prostupnost hranic mezi obory lidského poznání, protože si uvědomuje jak snadno se specializace jakéhokoliv typu uzavře sama do sebe a pokud má dostatečnou autoritu v obecném povědomí, dokáže svou aktivitou ovlivnit celý společenský vývoj, někdy nesprávným směrem, nebo přehnanou měrou.

Po obsahové stránce i formálním zpracováním považují tuto disertační práci za přínosnou pro oba obory. V umění se tento přístup jistě setká s porozuměním. Pro vědu bude pravděpodobně svým způsobem provokativní, ale rozhodně nebude bez následovníků.

Celý proces vzniku této disertační práce byl pro mne jako umělce v roli vedoucího práce hlavně a logicky poznáváním. Skutečně věcně ovlivnit jsem mohl jen jednu polovinu, spíše jednu součást tématu, která se týká umění. Vyplývá z toho, že jsem v duchu tématu interdisciplinární komunikace jako pedagog praktikoval zároveň roli žáka. Celé to do sebe zapadá.

Doporučuji tuto disertační práci k obhajobě a jako návrh k teoretickému zařazení praktické disertační práce Luděka Skočovského navrhuji termín „Umění spojitě představy“.

V Praze
doc. akad. mal. Vladimír Merta